

Vasasok dalosünnepé

Vasas Dalosünnepet tartanak ma Székesfehérvárott a Videoton Oktatási Központjában, amelynek ünnepi záróhangversenye 18 órakor lesz. A koncerten a jelenleg működő 30 vasasének-kar közül hét kórus vesz részt, a Vasas Szimfonikus Zenekar ki-sérétében.

Műsorukkal az énekkari remekművek sorát komponáló, és a hazai kórusmozgalmat élete végéig példátlan ügyszeretettel támogató Kodály Zoltánra emlékeznek a mester születésének 110. és halálának 25. évfordulóján. A mintegy 300 énekes a műsor első részében Kodály népdalfeldolgozásait szövegezte meg Kneifel Imre, az Ikarus – Alba Regia Vegyeskar karnagyának vezényletével. A második részben a nagy erőpróbát jelentő Székelyfő című daljáték hangzik fel Vass Lajos, a budapesti Vasas Kórus és Szimfonikus Zenekar karigazgatójának vezényletével.

A Vasas Dalosünnepnek hosszú évtizedes hagyományokra tekintenek vissza. Már 1930-ban rendeztek a munkásoknak Miskolcon hasonló összejövetelt. Az utóbbi évtizedekben háromévenként megrendezendő találkozások is, a hagyomá-

Az 1930-ban rendezett Dalosünnep emléklapja

nyokhoz híven, bemutatkozást, megmérettetést és a közös éneklés örömeit jelentik a példátlan áldozatkészséggel dolgozó amatőr együtteseknek. Sokuk még elevenen emlékszik 1989-es találkozásukra, melynek során 15 vegyeskar vett részt a Budapesti Kongresszusi Központban rendezett Kodály-hangversenyen. És valamennyien nagy tisztelettel adóznak a munkáskórusok országos tevékenységét példátlan ügyszeretettel összefogó és élető Vass Lajos zeneszerző-karnagynak.

D. V. S.

Háromszemű Julianus

Grúzia, Tadzsikisztán, Kazahsztán, Örményország – négy országról, négy (?) népről hoznak üzenetet a színes képek, körben a terem falain, balról jobbra. Az ember nézegeti, szemléli a nap-szította arcokat, vénét, ifjút, hamvasarcú szűzét, s mennél mélyebbre ér a képek tartalmának üzenetének tengerében, annál inkább meggyőződik róla: Szántó Tamás fotográfus is képes együtt élni, együtt látni a masinával. Képei nem rideg valóságot közvetí-

tenek, sokkal inkább múltunkból villantanak fel pillanatokat. Hogyan éltünk-élünk vagy két évezreddel ezelőtt Ázsiában. Julianusi misszionárius érzem vállalkozását, amelynek a május 25-ig megtekinthető tatai tárlaton az összefoglaló címe: Keleten kél a nap, ahonnan, legalábbis emlékeink-ismereiteink szerint mi is útra keltünk, vagy kétezer esztendeje, s eljutottunk – de hova is? Aki teheti, nézze meg Szántó Tamás képeit.

Párizsban, telt ház előtt

Munkatársunk jelenti: Rendkívüli sikerekkel folytatódik Párizsban a Pont-Neuf-vagyis Új Híd-fesztivál, minden rendezvénye telt ház előtt zajlik. Lengyel-cseh-magyar kiállítás nyílt a boulevard saint-germaini lengyel könyvesboltban, este pedig Párizs művésznegyedének, a VI. kerületnek a polgármestere vezette be azt a szokatlan szervezésű, de annál nagyobb sikerű zongoraestet, melyen egy cseh – Radoslav Kvapil –, egy lengyel, a Zulawski Chopin filmjéből megismert Janusz Olejniczak és egy magyar, Szegedi Anikó zongoraművész adott elő Dvorak-, Sme-

tana-, Janacek-, Chopin-, Bartók- és Liszt-műveket. A szokatlanul hosszú koncertet a közönség nagy lelkesedéssel fogadta. Közben 500 magyar, lengyel, cseh és orosz gimnazista érkezett Párizsba, ugyancsak a Pont-Neuf-alapítvány szervezésében, ahol 2000 nyugat-európai fiatalal találkoznak. Még egy magyar vonatkozású eseménye van a közép-európai fesztiválnak, ma indul Aszódra – cél az ottani gimnázium – a párizsi aktív kétnyelvű iskola 25 fiatalja.

I. G.

A Wozzeck színpadán

A közelünkben szétszaladó-összefutó, meredek falakból komponált építmény, zaklatott világkép vizuális „lenyomata”. Az Operaház készülő Wozzeck-előadásának „kellős közepén”, azaz a beépített színpadon ülünk. Az Alban Berg-opera alkotói ide hívták baráti beszélgetésre a sajtó képviselőit és az Operabarátok Körének tagjait. A próbahangulat adva van: illusztrálásképpen eljátszanak két szép jelenetet, karnyújtásnyira a nézőktől, egy szál zongora kíséretével. Palló Imre, a produkció első karnagya, aki vendégként lép föl Budapestten, levezenyli Kukely Júlia (Marie) és Gurbán János (Wozzeck), majd Fülöp Attila (Kapitány), Berceilly István (Orvos) és Gurbán János jelenetét. A publikum meggyőződhet: szuggesztív színészi játékkal párosul az énekszólam.

Ha némi aggodalomra adna okot a nálunk jobbára hagyomány nélküli bécsi neoklasszikus 1925-ös operájának megadása – a zene, a látvány, s a játék meggyőző voltán túlmenően – Földes Imre zenetudós izgalmas, alapos kommentárja során nyomban eloszlik. A háttérmagyarázat annál is indokoltabb, mert a publikum nemigen találkozhott hasonló, tragikus, modern műfajjal. (Nem ártana minél szélesebb rétegeket részesíteni benne, ha nem egyéb a műsorfüzet hasábjain.)

Nagy Viktor, az előadás rendezője utal arra, hogy a hajdan elkezdett és félbeszakadt modern operasorozat ideje folytatni; egy hasonló rangú európai intézményben, mint a budapesti Operaház, helyet kell biztosítani a legkülönfélébb, így a huszadik századi, mi több, a mai magyar művek számára is. Antal Csaba

előttünk tornyosuló színpadképének stiláris kommentálásakor pedig szót ejt a konstruktivista dizájn elvéről a pszichorealista játékmód rendezői koncepciójáról. A szigorú szerkezet maga a vizualizált zenei konstrukció. A megszólaltatott énekszíri-nészek után Ütő Endre igazgató tárja föl a maga döntésének rugóit: miért is ragaszkodott a Wozzeck bemutatásához, azaz főlújításához (annak idején maga is föllépett benne). Berg műve a XX. századról szól – szögezi le – a maga ideológiai, politikai szélsőségeivel, diktatórikus rendszereivel, kisembert gyalázó machinációival; arról a XX. századról, amely a legtöbb szenvedést zúdította mind ez idáig az emberiségre.

Fogadjuk hát méltóképp Alban Berg megrendítő zenedrá-máját. (Bemutató: május 29-én.) (metz)

Föltámasztott fesztivál

Etno – az ingyenceknek

Aki ott volt 1989. május 7-én a Petőfi Csarnokban az Etno-fesztiválon, bizonyára nagy csalódással fogadta, hogy erre a maga nemében egyedülálló rendezvényre nem kerülhetett sor a rákövetkező években. Idén mintha kárpótlást szeretnének nyújtani a szervezők; háromnapos fesztivál keretében vonultatják föl a válogatás szempontjából reprezentatív zenekarokat és előadókat május 23-a és 25-e között. Az új életre keltés nehézségeiről szólva Krulik Zoltán, a fesztivál rendezője elmondta, hogy az idei esemény legfőbb támogatója a Fővárosi Közgazdálkodási és Kulturális Bizottsága, de az egyes koncertek létrejöttéhez magáncégek hozzájárulására is szükség volt.

Három éve a reveláció erejével hatott, együtt, egy estén hallani az Amadinda, a Dresch Quartett, a Makám együttesek, a 180-as csoport és Szabados György zenéjét; hangsúlyosabban érvényesülhetek így a törekvések közös vonásai, párhuzamai.

Az akkor megfogalmazott ars poetica most is érvényes: e fesztivál olyan műfajokról független zenei fórum kíván lenni, mely egyedüli megköthetőségének valamilyen etnikai orientáltságot tekint...

Ebből az is kiderülhet, hogy nem kizárólag a magyar népzenei hagyományok újraértelmezéséről van szó.

Az előadók zenei utalásai-ban afrikai, közel- és távol-keleti tradíciók éppúgy helyet kapnak, mint a balkáni vagy az erdélyi folk; lényegében így illeszkedhet ez a program az ún. világe-

ne-koncepcióhoz. Három éve óriási sikert aratott ez az elgondolás a Petőfi Csarnokban, csak az anyagi föltételeket nem tudtuk biztosítani ahhoz, hogy rendszeressé tegyük az Etno-fesztivált.

Ugyanez vonatkoztatható a föllépők pályafutására is: enyhén szólva egyikük sincs „tűlfoglalkoztatva”, tehát a közös rendezvényen esélyt kaphat, hogy nagyobb figyelmet „provokáljon” a maga számára.

A többi szereplő nevében nem nyilatkozhatom, csak a Makám együttes (azt hiszem, e körben általános) tapasztalataira tudok hivatkozni. Tavaly novemberben – egy másik fesztivál keretében – szerepeltünk a Zeneakadémián, majd áprilisban a Munkák és Napok rendezvényének keretében. Szóló koncertjeink idehaza szinte nincsenek, ami – például – annak tükrében furcsa, hogy a franciaországi Le Printemps de Bourges elnevezésű világezenei fesztiválon 50 ország előadói szerepeltek, s ahol Magyarországot – a meghívás alapján – épp a Makám képviselte május elseje föllépésével.

Mindezek után a várhatóan izgalmas események, és ami rejtve marad: 23-án 19 órától a Zeneakadémián: Makám, Amadinda, Szabados György és Magyar Királyi Udvari Zenekara, a MAKUZ ad koncertet.

24-én 19.30-tól a Lágymányosi Községi Házban: a Dresch Quartett és a Barbaro együttesek hangversenyeznek.

25-én 19.30-tól a Lágymányosi Községi Házban lép föl az Af-

ter Crying, a Calcutta trió és Binder Károly.

Szabados György előadócsoportja zenei életünk egyik legkülönösebb sorsú társulata; a megszólaltatott úgynevezett szabadzenei darabok nehézségi foka s az előadások bonyolult föltételrendszere miatt olykor évek is elteltnek egy-egy kompozíció honi ősbemutatója között. Binder Károly a magyar jazz hasonlóan nagy formátumú alkotója és előadója, bár szólólemezei főleg független vagy külföldi lemeztársaságoknál jelentek meg. A Dresch Quartett látványos sikerei – s a két nagylemez fogadtatása – bizonyítja a free hazai létjogosultságát s egyre növekvő népszerűségét.

Az Amadinda több lemezfölvételével is bizonyította tehetségét a kortárselőadók mezonyében, míg a Makám – meglehetősen szerencsétlen „jazz”-besorolása miatt – csak egy LP-t jegyez. Hasonló cipőben jár a Barbaro: az évekkel ezelőtti debütálóalbum jelentős szakmai és kritikai visszhangja ellenére nehezen talál utat a nyilvánossághoz, nem fogadta nyelveibe a tömegkommunikáció ezt a rock terénümán álló, közép-európai folkból merítő zenei törekvést. Talán ennél is sanyarúbb, hogy a több mint tíz éve működő Calcutta trió tradicionális indiai muzsikája máig sem hallható – tudtommal – önálló nagylemezen; bár ez itt azt bizonyítja csupán, hogy isztihoni viszonyok között csalo-ka dolog a megjelentetett albumok számából ítélni. Különösen akkor, ha épp e „lemeztelen” Calcutta trió vezetője, Kozma András lehetett az egyik kísérőzenész Ravi Shankar emlékeztetés sportcsarnokbeli koncertjén...

Bankó András

Elhunyt Ránki György zeneszerző

Hosszú betegség után, 85 éves korában, tegnap elhunyt Ránki György Kossuth-díjas kiváló művész, zeneszerző.

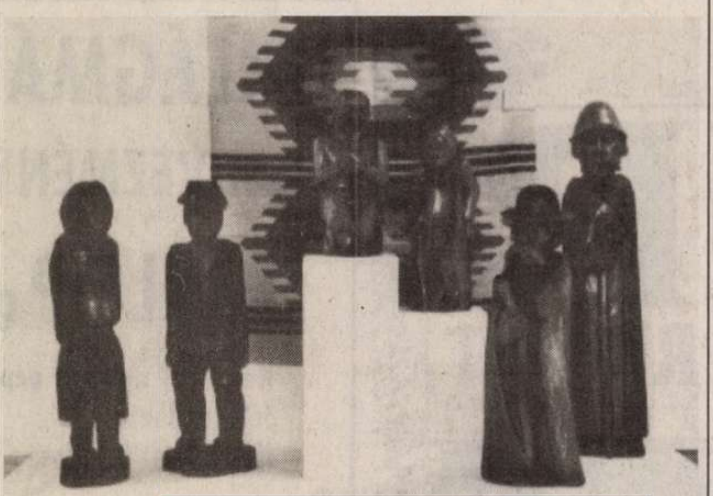
Régi korok nagy komponistái utódjának tekintettük, hiszen mint azok, ő is a muzsika szinte minden műfajában alkotott. Mindenes zeneszerző volt. Filmzenétől vígoperáig, balettól kórusokig művek százait írta. Igazából sohasem vonzótták a 20. század avantgarde zenei stílusai. Zeneakadémiai tanáraitól, így Kodály Zoltántól is azt tanulta, hogy magyar zeneszerző első-sorban magyar élményanyagból, a magyar zenei nyelvből táplálkozzon.

Alkotásai közül sok maradt-élő értékű tudunk említeni. Ő írta az első magyar musical, az Egy szerelem három éjszakája zenéjét. Ennek dalai közül nem egy éppúgy sláger lett, mint fél-száz filmzenéje legjobbjából (Körhinta, Hattyúdál) is. Hatalmas vállalkozása volt Madách Az ember tragédiája operaváltozatának elkészítése. Vonzótták a könnyebb színpadi zenés műfajok is: A holdbéli csónakos, vagy a Pomádé király új ruhája című vígopera színpadjaink állandó műsordarabjává váltak. Gyermekeperája, a Muzsikusz Péter kalandjai gyermekek nemzedékének segített a zene szépségei megismerésében.

Pár nappal ezelőtt tüntették ki a Magyar Köztársasági Érdemrend Középkeresztjével. Szomorú, hogy ez az elismerés már csak a sírjára helyezett koszorúként tekinthető.

(t. i.)

Népművészeti kiállítás – tizedszer

Több mint ezeröttszáz alkotás látható a tizedik országos népművészeti kiállításon, amelyet Halász Péter, a Magyar Művelődési Intézet igazgatója nyitott meg tegnap délután a budapesti Néprajzi Múzeumban. A megnyitón húsz nívódíjat, huszonkettő arany- és ezüst- illetve huszonöt bronz- és két különdíjat adtak át. Képünkön Hegyi Flórián (balra) és Blum János (jobbra) aranyplakettal kitüntetett alkotásai. Cser István felvétele

Honi pénz külhoni magyaroknak

A határon túli magyarság sajátos gondjai megoldásának elősegítésére hivatott Illyés Alapítvány kuratóriuma május 21-i, ideai harmadik ülésén 122 pályázatot bírált el, s 66 pályázónak mintegy 18,8 millió Ft összegű támogatást ítélt meg. Ezzel alapvetően a külhoni magyar oktatási, tudományos, közművelődési, kulturális szervezetek és intézmények működési feltételeinek javítását, könyvekkel, oktatási eszközökkel való ellátását, a külhoni magyar könyv- és lapkiadást, magyar szakemberek távoktatással történő képzését, a szomszédos országokból érkező magyar fiatalok és szakemberek szaktáborokban, nyári egyetemeken és tanfolyamokon való részvételét, a kisebbségi magyarság kulturális rendezvényeit, valamint magyarországi sajtótermékek szomszédos országokba történő ingyenes kijuttatását igyekeztek segíteni.

Az elmúlt két hónapban az adományok nettó értéke meg-

haladja a 2,8 millió forintot, s ezzel az ideai évben az Alapítvány eddig mintegy 4,5 millió Ft értékben közvetített természetbeni adományokkal. Ugyanebben az időszakban a Szerencsejáték Rt. 2,3 millió Ft, a FÖLDGÉP Vállalat 1,8 millió Ft, a Közép-ü-létező Rt. 1,6 millió Ft, a Kultúrbank 200 000 Ft, az Észak-Dunántúli Áramszolgáltató Rt. 100 000 Ft, a Közrakatározási Vállalat ugyancsak 100 000 Ft befizetésével növelte az Alapítvány költségvetési keretét. Az 1992-ben bevont külső pénzforrások összege ezzel meghaladja a 13,5 millió Ft-ot.

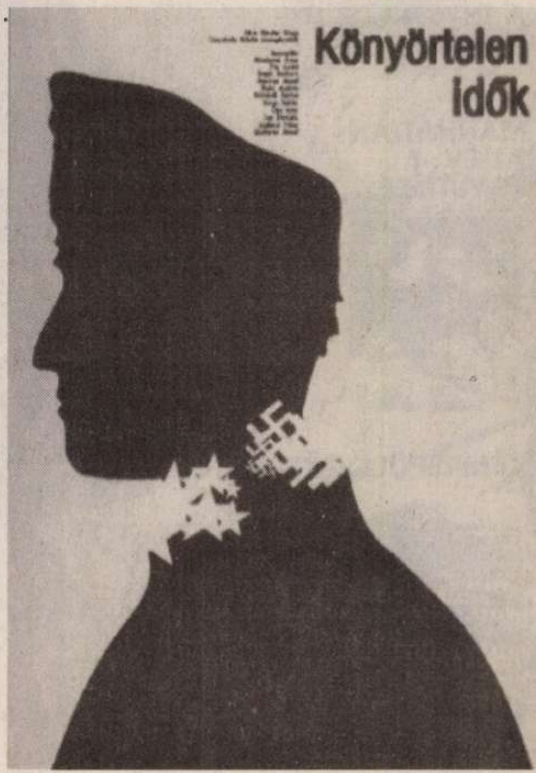
A kuratórium továbbra is kéri a vállalkozásokat és magánszemélyeket, hogy pénz- és természetbeni adományaikkal segítsék céljai megvalósítását.

Az Alapítvány számlaszáma: MHB 222-1658, USD MHB 401-5134-941-31, DEM MHB 407-5134-941-31.

Wér Vilmos

A tér – Békéscsabán

Nyolcadik alkalommal rendezik meg a békéscsabai Munkácsy Mihály Múzeumban az országos grafikai biennálét, amelyet az eddigi gyakorlatól eltérően nem „alkalmazott”, hanem „tervező” grafikai biennálének neveznek, amely azonban, akár a korábbi tárlatok, a legkülönbözőbb műfajokat képviselő munkákat vonultat föl. Tipográfiai tervek, illusztrációk, plakátok, emblémák, arculattervek sorakoznak a múzeum termeiben, több mint hatvan művész több száz alkotása. A holnap megnyíló kiállítás rendezői között a múzeum mellett ott találjuk a Magyar Képző- és Iparművészek Szövetségét, a Magyar Reklámszövetséget és a Magyar Hirdetőt, a védnökök között a város és a megye önkormányzata mellett ott szerepel a Művelődési és Közkutatási Minisztérium is. A biennálé központi témája az idén a tér problematikája, s külön egységet képeznek a világkiállítás alkalmából készült munkák. A tárlat augusztus 2-ig tekinthető meg.

p